

Lausunto Kaunisvaaran kaivoshankkeen lupahakemuksesta ja ympäristövaikutusten arvioinnista, Pajala, Ruotsi

MELAYMP 19.10.2021 § 97
963/11.01.00.00/2021

Valmistelija

Vs. ympäristötarkastaja Lotta Mattila

Lapin ELY-keskus ja ympäristöministeriö ovat vastaanottaneet Ruotsin lupaviranomaiselta (Mark- och miljödomstolen vid Umeå tingsrätt) ja ympäristöviranomaiselta (Naturvårdsverket) ilmoitukset Kaunis Iron AB:n lupahakemuksesta sekä valmistuneesta ympäristövaikutusten arvioinnista koskien kaivostoiminnan jatkamista ja laajentamista Tapulin, Palotievan ja Sahavaaran avolouhoksissa sekä Kaunisvaaran rikastamossa. Hanke sijaitsee Pajalan kunnassa Norrbottenin läänissä Ruotsissa.

Hankkeeseen sovelletaan Suomen ja Ruotsin välistä rajajokisopimusta sekä YK:n Euroopan talouskomission yleissopimusta valtioiden rajat ylittävistä ympäristövaikutuksista (Espoon sopimus). Lapin ELY-keskus toimii viranomaisena rajajokisopimuksen nojalla lupa-asian osalta ja ympäristöministeriö Espoon sopimuksen nojalla viranomaisena YVA-menettelyn osalta. Näiden kahden eri sopimuksen mukainen kuuleminen järjestetään samassa yhteydessä.

Kaunisvaaran kaivoshanke käsittää nykyisen kaivostoiminnan Tapulin rautamalmilouhoksella ja Kaunisvaaran rikastamolla, jota laajennetaan Palotievan ja Sahavaaran rautamalmien avolouhinnalla ja näiden rikastamisella Kaunisvaaran rikastamossa. Lisäksi hankkeeseen kuuluu nykyisten jätealueiden ja vesialtaiden laajentaminen sekä uusien jätealueiden ja vedenpuhdistuslaitoksen rakentaminen. Toiminnot sijoittuvat lähimmillään noin 5 km:n päähän Suomen ja Ruotsin rajasta. Hankkeeseen kuuluu raakavedenotto Muonionjoesta. Kaivostoiminnan ylijäämävesi johdetaan Muonionjokeen nykyisestä purkupisteestä Aareavaaran alapuolelle.

Lupahakemuksesta ja ympäristövaikutusten arvioinnista on pyydetty muun muassa Tornion kaupungin ympäristönsuojeluviranomaisen lausunto.

Esittelijä

Ympäristöpäällikkö Maikkula Pipsa

Päätösehdotus

Meri-Lapin ympäristölautakunta antaa Kaunisvaaran kaivoshankkeen lupahakemuksesta seuraavan lausunnon:

Kaunis Iron AB:n Kaunisvaaran kaivoshankkeella on vaikutuksia Tornionjoen valuma-alueeseen kuuluvaan Muonionjokeen. Toiminnasta syntyvä liikavesi johdetaan Muonionjokeen. Haettu toiminta aiheuttaa muutoksia vesistöjen virtaamiin, mutta vaikutus arvioidaan merkityksettömäksi. Puhdistetun prosessiveden päästöjen ei arvioida vaikuttavan veden laatuun vaikutuksen alaisessa vesistössä (Muonionjoki) merkittävästi eikä se vaaranna voimassa olevien ympäristölaatumormien noudattamista. Tehdyistä mallinuksista ja muista selvityksistä käy ilmi, että päästöt veteen haetusta toiminnasta eivät vaaranna voimassa olevien pinta- ja pohjaveden ympäristönormien noudattamista. Meri-Lapin ympäristölautakunta katsoo, että toiminnan suunnittelussa tulee huomioida mahdolliset häiriöpäästöt ja niiden ennalta ehkäisy. Poikkeustilanteiden varalle tulee olla suunnitelma, jotta voidaan estää häiriötilanteiden aiheuttamat päästöt vesistöön. Vesistön tila ei saa vaaraantua.

Kaunis Iron AB on ehdottanut, että purkuvesistöön menevässä vedessä kiinteän aineen hehkutusjäännökset eivät saa ylittää 20 mg/l kuukausikeskiarvona. Kaunis Iron AB on ehdottanut myös, että veden pH ei saa olla alle 6 tai yli 9 ja sen mittaus on tehtävä vähintään kaksi kertaa kuukaudessa tasaisin välein. Meri-Lapin ympäristölautakunta katsoo, että tarkkailutiheyden tulee olla riittävä veden laadun varmistamiseksi kiinteän aineen ja pH:n osalta. Tarkkailutiheyden ollessa riittävä, myös mahdolliset poikkeustilanteet tulevat ilmi eivätkä aiheuta vaaraa vesistön tilalle.

Päätös

Ympäristöpäällikkö toi kokoukseen muutetun päätösehdotuksen.

Meri-Lapin ympäristölautakunta antaa Kaunisvaaran kaivoshankkeen lupahakemuksesta seuraavan lausunnon:

Kaunis Iron AB:n Kaunisvaaran kaivoshankkeella on vaikutuksia Tornionjoen valuma-alueeseen kuuluvaan Muonionjokeen. Toiminnasta syntyvä liikavesi johdetaan Muonionjokeen. Haettu toiminta aiheuttaa muutoksia vesistöjen virtaamiin

Meri-Lapin ympäristölautakunta katsoo, että malmivarantojen hyödyntäminen ei saa tapahtua sen kustannuksella, että ihmisen ja luonnon hyvinvoinnin kohdalla otetaan riskejä, jotka on vältettävissä toiminnan huolellisella suunnittelulla ja tarkalla toteuttamisella. Toiminnan suunnittelussa ja lupamääräyksissä tulee huomioida normaalin toiminnan lisäksi mahdolliset häiriöpäästöt ja niiden tehokas ennalta ehkäisy. Poikkeustilanteiden varalle tulee olla suunnitelma, jotta voidaan estää häiriötilanteiden aiheuttamat päästöt vesistöön. Toimintaa koskevat vesistöön liittyvien päästöjen raja-arvot tulee asettaa riittävän tiukoiksi, jotta päästöt eivät aiheuta vaaraa vesistön tilalle. Vesistön ekologinen ja kemiallinen tila ei saa vaaraantua. Purkuvesistö on osa Pohjois-Euroopan suurinta luonnontilaista jokivesistöä, joka on myös rajavesistö, joten vesistö päästöjen raja-arvot eivät voi olla Suomen puolella vastaaville toimintoille annettuja raja-arvoja pienempiä. Meri-Lapin ympäristölautakunta katsoo, että purkuvesistöön johdettavalle vedelle on asetettavat tiukemmat raja-arvot päästöjen suhteen kuin mitä hakemuksessa on esitetty ja tarkkailutiheyden tulee olla hakemuksessa esitettyä tiheämpi, jotta voidaan riittävästi varmistua alueelta Tornionjoen vesistöön johdettavan veden laadusta. Tarkkailutiheyden ollessa riittävä, myös mahdolliset poikkeustilanteet tulevat ilmi eivätkä aiheuta vaaraa vesistön tilalle. Toiminnan tarkkailusta ja valvonnasta tulee myös olla riittävät määräykset, jotta voidaan varmistua toiminnan luvanmukaisuudesta. Vesipäästöjen ja vesientilan tarkkailuraporttien jakelu tulee olla riittävän laaja.

Hyväksyttiin.
